

הידור מצוה הרב מואיז נבון

שמות פרק טו

(ב) עֲזֵי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֱלֹהֵי וְאַנְוָהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וְאַרְמְמָנְהוּ:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קלג עמוד ב

דתניא: זה אלי, ואנוהו - התנאה לפניו במצות; עשה לפניו סוכה נאה, ולולב נאה, ושופר נאה, ציצית נאה, ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה, **בקולמוס נאה**, בלבלר אומן וכורכו בשיראין נאין.

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף קלג עמוד ב

לעולם יהא אדם משתדל לקיים את המצות **בהדור** ובנוי, דרך הערה אמרו: "זה אלי ואנוהו" התנאה לפניו במצות ...

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף ט עמוד ב [עם פירוש חברותא]

אמר ר' זירא: בהידור מצוה - עד שליש במצוה [שאם בא להוציא מעות עבור מצוה, ומוצא דבר מהודר יותר בתוספת שליש המחיר, עליו להוסיף ולקנות את הדבר המהודר. כגון הקונה ספר תורה, אם מצא ספר מהודר יותר, יוסיף שליש הדמים, ויקנה את המהודר].
בעי רב אשי: שליש [זה שעליו להוסיף, האם הכוונה לשליש] **מלגיו** [מתוכו], דהיינו שליש מתוך הסכום שהוצע לו לקניית הפשוט, אותו הוא יוסיף למהודר, וכגון אם הוצע לו הפשוט בששה דינרים, יוסיף שליש המחיר, שהם שני דינרים, ויקנה את המהודר בשמונה]. או שליש **מלבר** [מבחוץ], [שמחלק הסכום לשני חלקים, ומוסיף עוד חלק שלישי, שהשליש הוא מהסכום הסופי, דהיינו שיקנהו בתשעה דינרים]. תיקו!

רש"י מסכת בבא קמא דף ט עמוד ב

בהידור מצוה עד שליש במצוה - שאם מוצא ב' ספרי תורות לקנות ואחד הדור מחבירו יוסיף שליש הדמים ויקח את ההדור ...

ספר מצוות גדול עשין סימן מד

בהידור מצוה עד שליש, ומפרש רבינו יעקב [תם] שאינו רוצה לומר בספר תורה נאה או באתרוג נאה יוסיף שליש שהרי **לעולם** ימצא נאה ונאה, אלא אם קנה אתרוג כשיעורו, [כאחת השיטות] כאגוז או כביצה, ומצא נאה יש לו ליתן עד שליש יותר, ...

בית יוסף אורח חיים סימן תרנו

ולרש"י אם מצא שני אתרוגים לקנות צריך לקנות היפה מהם אם אין מייקרין אותו יותר משליש בדמי חבירו **אבל משקנה אתרוג הכשר לצאת בו אינו חייב שוב לקנות אחר אפילו הוא יפה מאד** ובזול:

רא"ש מסכת בבא קמא פרק א

אם מצא אתרוג שהוא ראוי לצאת בו שהוא כאגוז יוסיף שליש לקנות יפה ממנו ולא שיהיה מחויב לקנות אתרוג היפה [ממנו] שימצא בתוסי' שליש על אתרוג שחפץ לקנות.

בית יוסף אורח חיים סימן תרנו

ונראה שביאור דבריו [של ר"ת] וביאור דברי הרא"ש שמוסיף שליש על מה ששוה אתרוג שיוצאין בו בצמצום שאם פחת מאותו השיעור לא היו יוצאין בו ...

ב"ח אורח חיים סימן תרנו

אתרוג והסכים בדעתו לקנותו בסלע או בדינר בין קנה ובין לא קנה עדיין ואחר כך מצא אתרוג יפה ממנו בדמים שהסכים בדעתו מתחלה מוסיף שליש על אותן הדמים, אבל אם כבר הוסיף שליש על מה שהיה חפץ מתחלה שוב אין צריך להחליפנו באחר אפילו מצא נאה ממנו, וזה שכתב הרא"ש לא שהוא מחוייב לקנות אתרוג יפה ממנו וכו' כלומר לא שהוא מחוייב על כל פנים לקנות אתרוג יפה מזה שבידו שקנה או שרצה לקנותו ויוסיף שליש מדמיו אלא שיימנן בתוספת שליש על האתרוג שהיה חפץ לקנותו בכך וכך בין שקנה כבר באותן הדמים בין לא קנה עדיין יוסיף שליש על אותן הדמים ויקנה יפה ממנו, כן נראה לי פירוש דברי הרא"ש.

ט"ז אורח חיים סימן תרנו - (א) ... ונ"ל דלק"מ דהרא"ש ס"ל כל שלא גילה דעתו באיזו סך הוא רוצה לקנות אז חיוב ההוספה שליש עליו על השיעור הכשר ע"פ חכמים כמ"ש ב"י וש"ע ותו לא דאלי"כ לעולם ימצא נאה ונאה כמ"ש ב"י בשם סמ"ג אבל אם כבר קנה אתרוג ממילא הוה ליה אותו אתרוג לגבי דידי' כמו שיעור חכמים לכל אדם ואז חיוב ההוספ' על אותו סך שקנה:

פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן תרנו ס"ק א

... ובפרק לולב הגזול פירש [הרא"ש] דאפילו כבר קנה אחד מצוה להחליפו ולהוסיף. ועל זה תירץ ה"ט"ז, אדרבה איפכא מסתברא, כל שלא קנה כלל ושתייהן לפניו ושתייהן גדולים הרבה יותר מביצה, אין צריך ליקח הנאה והמהודר יותר כלל, רק אם אחד כביצה מצוה להוסיף אם השני גדול ממנו, להוסיף דמים שליש. אבל אם לא נזדמן לו בתחלת קנין רק אתרוג אחד גדול הרבה, ולא היו לפניו שנים, וקנה אותו, אז כשיזדמן עוד אתרוג יפה מהודר שליש בדמים מהראשון מצוה להחליפו לקיים אנהו במצות, כל שכן אתרוג דכתוב [ויקרא כג, מ] הדר, והוא הדין שאר מצות. ...

- רש"י – אך ורק במקרה של שתי אפשרויות – חייב לקנות הטוב בהוספה של שליש (אבל לא אם כבר קנה)
- ר"ת – חייב לקנות בהוספה של שליש מעל המחיר החפץ הכשר אפילו שכבר קנה
- רא"ש ע"פ הב"י – כמו ר"ת
- רא"ש ע"פ הב"ח – חייב לקנות בהוספה של שליש מעל המחיר שהתכווין אפילו שכבר קנה
- רא"ש ע"פ ה"ט"ז – רק אם כבר קנית בגודל מהודר ללא אפשרות של השוואה אתה חייב לקנות שוב בהוספה

שולחן ערוך א"ח תרנ"ו - שצריך לחזור אחרי הדור מצוה בקניית האתרוג, ובו סעיף אחד. סעיף א - אם קנה אתרוג שראוי לצאת בו בצמצום, כגון שהוא כביצה מצומצמת, ואח"כ מצא גדול ממנו, מצוה להוסיף עד שליש מלגיו בדמי הראשון, כדי להחליפו ביותר נאה. ויש מי שאומר שאם מוצא שני אתרוגים לקנות והאחד הדור מחבירו, יקח ההדר אם אין מייקרים אותו יותר משליש מלגיו בדמי חבירו.

משנה ברורה סימן תרנו

(א) אם קנה וכו' - כדי להסביר היטב טעם השני דיעות אקדים מה דאיתא בגמרא הידור מצוה עד שליש במצוה ופירשו בשם ר"ת [והוא הדעה הראשונה שזכר בשו"ע] שאינו ר"ל שיש לפניו שני אתרוגים או שני ס"ת ואחד הדר יותר מחבירו שיצטרך מחמת מצות הידור להוסיף עד שליש במקח דא"כ הרי לעולם ימצא נאה ונאה ואין סוף לדבר אלא מיירי שאתרוג אחד היה בו רק כשיעור מצומצם שהוא כביצה והאחר גדול ממנו ע"ז אמרו דמצוה להדר אחר זה ולהוסיף עד שליש דחיישינן שמא יתמעט השיעור ובאופן זה **אפילו כבר קנה** האתרוג הקטן מצוה להחליפו באחר ולהוסיף עד שליש בדמיו. (2) ויש מפרשים עוד דהגמרא מיירי באתרוג וכן כל המצות שמזדמן לפניו אחד הדר יותר מחבירו מצוה להדר אחר ההדר ולהוסיף עד שליש בדמיו וזהו הדעה השניה שמוזכרת פה:

שער הציון סימן תרנו ס"ק ב - (ב) הוא פירש רש"י בבבא קמא דף ט', ומשמע בבית יוסף דלדעת רש"י הוא דוקא במזדמן לפניו שני אתרוגים או שני ספרי תורה וכיוצא בו, אבל אם כבר קנה אחת ואחר כך נזדמן השניה אינו מחוייב להחליפה ולהוסיף המקח, ...

הגה: ומי שאין לו אתרוג, או שאר מצוה עוברת, אי"צ לבזבז עליה הון רב, וכמו שאמרו: המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, אפילו מצוה עוברת (הרא"ש ורבינו ירוחם נ"י ח"ב); ודוקא מצות עשה, אבל לא תעשה יתן כל ממונו קודם שיעבור (הרשב"א וראב"ד) (ועיין לקמן סוף סימן תרנ"ח בהג"ה).

ים של שלמה מסכת בבא קמא פרק א סימן כד

בודאי מי שחייב נדחקים אפילו שליש אין צריך להוסיף בעבור הידור מצוה.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קפז

... ואנוהו אי"צ לתקן דהוא דין על כל המצות בין דאורייתא בין דרבנן שצריך לעשות בהדור, ויותר מזה מצינו ברש"י ב"ק דף ט' מקרא ואנוהו ... אף שזהו רק מנהג בעלמא ולא מצוה אף מדרבנן, אלא הוא כיון דעכ"פ הוא דבר העושה לכבוד שמים יש עליו מצוה שיעשה בהדור מקרא דואנוהו, והוא גם **מדאורייתא** אף שעצם המעשה אינו דאורייתא אבל אחרי שעושה זה לקיום איזה מצוה ומנהג שהוא **נחשב לכבוד שמים** הוא קפידת התורה שיהיה בואנוהו, וא"כ אין צורך לתקן בזה, ...

ר' סולוביצ'יק, עבודה שבלב, עמ' 71

"רק באמצעות יצירת קשר עם היפה והמרומם יכול האדם לתפוש את ה-לוהים במקום להשיג בשכלו..."